

زهرآیندها و سموم‌هایی که باعث مسمومیت طیور میشوند.

مترجم : دکتر محی‌الدین نیرومند

منبع : A MANUAL OF POULTRY DIS.

اختلالات ناشی از وجود زهرآیندها و مواد سمی در غذای طیور سردت اتفاق می‌افتند .
 با این وجود ، تعدادی از داروهای درمانی ، محرک‌های رشد ، حشرک‌کشها و مواد ضد عفونی کننده
 در صورت مصرف نام صحیح میتوانند سمی واقع شوند .
 علائم درمانگاهی مسمومیت بستگی به میزان و طول مدت استفاده از مواد سمی دارد . این بیماری
 محدود به گله مجتلا بوده و شبیه آنچه که در مورد بسیاری از عفونی صورت میگیرد ، به گله‌های
 مجاور منتشر نمیشود . درصدا مبتلا ، معمولاً "بالا آورده" در زیر آب شناخته . مواد سمی برای مدت
 کافی ادامه داشته باشد ، میتواند به ۱۰۰ درصد برسد .

همچنین در صدمرگ و میر نیز ممکن است به همین میزان برسد .

مسمومیت ناشی از مواد درج‌شده ممکن است نتیجه یک رسوایزر باشد :

۱- افزودن بیش از حد ماده مورد نظر یا عدم توقف در زمانیکه گاوین غذا

۲- استعمال مواد داروئی بادوز یا لامدت طولانی

۳- اجزاء آلوده مواد غذایی

۴- استعمال دوباره ترکیب متضاد باهمدیگر

۵- استعمال نراشدهای چوب آلوده به عنوان بستر

۶- پاشیدن بودن انرژی غذا که باعث مصرف بیش از حد آن میشود

۷- شرایط نامساعد محیطی

۸- تفکیک جاذب‌های عناصر غذایی

انجام يك تحقيق دقيق در تاريخ خچه گله ، فورم و اسپورن غذايش ، روشهاي مديريت همچنين علائم درماتگهي و تلفات براي ارائه يك تشخيص احتمالي لازم است . نتيجهاي آزمايشگاهي ، نمونههاي جوجههاي تلف شده و زنده بعلوه آزمايش دان مشكوك بايد انجام گيود .

موارد مسموميت كه ممكن است در اقل تعداد مشاهده ميگردد شون ، ذبلا " بطور خلاصه توضيح داده ميشوند .

۱ - داروهاي سولفا ميسدن

علائم مسموميت با سولفا ميدها در جوجهها عبارتند از : ضعف رشد ، کاهش خريستپ تبديل غذايش ، پژمردگي پيشرونده ، رنگد پرديگي شاج ، كوفتگي دانها و افزايش رسر استعمال خون ميباشد .

علائم مسموميت در مرغان تخمگذار عبارتند از : افت توليد و افزايش تخم مرشهاي نابرسنه ناهموار ، نازك و نرم ، استعمال طويل انمدت سولفا ميدها ، منجر به كم خردني ، خون مردگي دريافتها ، لكههاي خون در تخم مرغ و مرگه در نتيجه خوربريزي داخلي است .

نمايعات كاليدگستاني خونريزي در پوست ، عضلات و اندامهاي احشائي است . كيد رنگد پريده و متورم است مفر استخوان برنگد سوزني نازرد است . خمر ممكن است در فضاي داخلي دستگاه گوارش يافت شود . نواحي بدولسر خاكستري ممكن است در كبد ، عضله ، قلب ، طحال ، ريهها و كليه هاي طيور كه از مسموميت سولفا كينو كسانين تلف شدهاند يافت شود .

۲ - فسورا زوليدون

علائم مسموميت حاد با فسورا زوليدون در جوجهها ، انسردگي عمومي گله ، پژمردگي و علائم مصبي است . جوجههاي ميتلا نشانگر حرركات سريرهوي هدف و تشنج بوده و صدای زق زق بلند از آنها بگوش ميرسد و بنظر ميرسد نسبت به جويانسان محيط خود غير هوشيار باشند . مرگ در مدت ۲ - ۳ روز پس از شروع علائم درماتگهي اتفاق مي افتد .

در موارد مسموميت تحت حاد ، ضعف رشد و ميزان ياديش خريستپ تبديل غذايش تنها علائم است .

علائم مسمومیت فوراً زولیدون یا تجویز همزمان 3-5-dinitro-o-toluamide
(Zoalene) به جوجه‌ها افزایش می‌یابد. هیچ ضایعه قابل توجهی در کالبدگشایی وجود ندارد.

۳- زوالین (3-5-dinitro-o-toluamide)

علائم مسمومیت در جوجه‌ها ۴-۷ روز پس از مصرف مقدار غیر طبیعی زوالین ظاهر می‌شود. کاهش میزان رشد و ضریب تبدیل غذایی و پس از آن علائم عمده شامل خشکی گردن، گسسه‌سود افتادگی چشمها، تلوتلر خورس و سرگیجه دیده‌شده و در هنگام برآشتن جوجه‌های مبتلا زمین بخورند. مرگ و میر در گله‌هایی که علائم نسبی را نشان می‌دهند معمولاً بالاست. علائم نسبی پس از قطع مصرف زوالین سریعاً برطرف می‌شود. هیچ ضایعه‌ای در کالبدگشایی مشهود نیست.

۴- نیکاریازین

بنظر میرسد علائم مسمومیت ۷-۱۰ روز پس از استفاده مسموم از مقدار غیر طبیعی نیکاریازین در جوجه‌ها بوقوع پیوندد. جوجه‌های مبتلا، کسل و بی حوصله بنظر رسیده دارای علائم تبادل وندسهای اندمیباشد. در طیور تخمگذار نیکاریازین باعث اغت تولید، کاهش میزان تخم مرغ، لکه لکه شدن زرده، از بین رفتن رنگدانته‌های پوست و کاهش قدرت جوجه درآوری - میشود.

۵- کسروزول

علائم در مانگاهای مسمومیت خفیف با کروزول، غیر یکتواخت بودن گله، ظاهر خشکی و کسل و جوجه‌ها رتمایل به انزوا مییاشد. در مسمومیت شدید، علائم تنفسی شامل رال، نفس نفس زدن، کشیدگی سروگردن و صدای خس خس مییاشد. بعضی جوجه‌ها بنظر میرسد مثل اردک راه میروند. تلفات ممکن است تا ۵۰ درصد برسد. ترانسودا یا ترشحات غیر یا تولوژیک در زیر جلد، رنگ پریدگی عضلات و آب آوردگی شکم در معاینه کالبدگشایی مشهود است. کبد با مواد فیبرین پوشیده شده و دارای ضایعاتی است که در درجات مختلفی از عظم و خال خال شدن و آتروفی مییاشد. کلیه‌ها رنگ پریده و متورم هستند.

عضله قلب بزرگ شده و آب آوردگی کبسه قلبی مشهود است. ریه‌ها خیزدار و هیپاتیزه شده است. دردهای ونای بعضی جوجه‌ها خون دیده میشود.

۳- فورمالدهید

با نظر میرسد قرار گرفتن طولانی در معرض گاز فورمالدهید در جایی که ماشینهای جوجه کشی مستمرا بخار داده میشوند اتفاق افتد. جوجههای مبتلا درجات مختلفی از نارسائی، تورم ملتحمه، ترس از نور، زخم قرینه و افزایش تعداد تنفس را نشان میدهند. تنها ضایعات مشاهده شده در کالبدگشایی برخی نمونه‌ها قسمت فوقانی دستگاه تنفس و چهارهاشمه میباشد.

۴- آرسان (تترامتیل تیورام دی سولفایسد)

آرسان به عنوان قارچ کش جهت محافظت باغچه‌ها استفاده میگردد. مسمومیت خفیف منجر به ضعف رشد، افزایش تعداد تخم مرغیها، بافت نرم و تخمهای بدون پوسته میشود. کیفیت داخلی تخم مرغ نیز روبه کاهش رفته و این در عرض چند روز پس از قطع مصرف آرسان بحالت طبیعی بر میگردد. علائم مسمومیت شدید در جوجه‌ها نخستین روی مفاصل حرکتی، حرکت باگامهای بلند و پیچیدگی پنجه است. بخاطر تغییر شکل مفاصل حرکتی و تورم عضله دور ممکن است بطرف وسط سرخورده و در بعضی از جوجه‌ها باها از هم ناصله گویند و استخوان ران و مفصل درشت نی ای سچی دچار شلیدگی شود.

۵- آرسنیک

ترکیبات آرسنیک متداولاً جهت تحریک رشد طیور در دان افزوده میشوند. علائم مسمومیت در جوجه‌ها با ضعف عمومی، بی‌مردگی، تعادل بهم خوردن و عدم تمایل به تحریک مشخص میگردد. این علائم با عدم تعادل و تشنج انقباضی سردندان پیدا شود. جوجه‌های مبتلا قادر به رقابت برای اخذ غذا و آب نبوده و تلفات حاصل ناشی از خفگی توسط جوجه‌های دیگر میشود. در مراحل بعدی، برگرداندن محتویات چینه دان به بیرون و تیرگی باسیانوز تاج و ریشها قبل از

مرگ ظاهر میگردد .

درکالبدگشائی ، تورم معدی - روده‌ای بصورت نزل‌های تنه‌ای ضایعه مهم بشمار میرود . با وجود این ، کبدممکن است رنگ پریده و شکننده باشد . اکسودای ژلاتینی در زیر لایه سطحی سنگدان وجود دارد که براحتی قابل جدا شدن است .

۹- چربیهای سمی

در ترکیب غذاهای طیور ، متداولاً " میزان کمی چربی جهت افزایش انرژی غذا افزوده میشود . در قسمت غیرصابونی این چربی يك عامل سمی مسکن است وجود داشته باشد . جوجه بسیار حساستر بوده و علائم درمانگاهی در سنین بین ۳-۴ هفته ظاهر میشود . جوجه‌های مبتلا پژمرده ، توام با کاهش رشد ، بیحال و کم خون بنظر میرسند . شکم بعضی از جوجه‌ها متسع بوده و در راه رفتن طبیعی ایجاد اشکال می‌نمایند . جوجه‌ها مثل پنگوئن راه می‌روند . مرگ و میر در گله‌های آلوده دفعتاً " بالا می‌رود . در صدا پندار ، مرگ و میر در استفاده مستمر از غذای مسموم افزایش یافته و ممکن است به ۵۰٪ یا بیشتر برسد .

در مرغان تخمگذار ، علائم مسمومیت عبارتند از تعویق بلوغ جنسی ، کاهش تولید و کاهش قدرت جوجه در آوری معاینه کالبدگشائی نیز نشانگر خیز زیر جلدی و آب آوردگی پرده قلب میباشد . شکم متسع و حاوی مایع‌گاهی رنگ‌بالخته‌های فیبرینی میباشد . کبد جوجه‌هایی که در مرحله حاد بیماری تلف شده‌اند بزرگ ، خال خال و پوشیده از لکه‌های قرمز است . در موارد مزمن کبدها چروکیده و برونزه هستند .

کلیه‌ها رنگ پریده و متورم و ریه‌ها دارای خیره‌سند . هیپوپلازی بیضه‌ها پس از ماه‌ها استفاده از دان حاوی چربی سمی اتفاق می‌افتد .

۱۰- آیونوفورها

آیونوفورها بعنوان مواد ضد کوکسیدیوز برای جوجه‌های گوشتی مصرف میشوند . متداولترین آنها مونیسیسن و لازولاسید سدیم است . علائم درمانگاهی مسمومیت با مقادیر زیاد آیونوفور در جیره غذایی جوجه‌های گوشتی شامل کاهش عمومی رشد و کاهش ضریب تبدیل غذایی است . مقادیر بالای مصرف آیونوفورها منتج به تلف و علائم عصبی - عضلانی میشود .

جوجه‌های مبتلا هوشیار ، دارای عدم تعادل یا فلج بوده و نسبت به حرکت بی میل بنظر میرسند .
 درمدابتلا، گله بستگی به میزان و ارائه مصرف مقادیر زیاد آبیونفورها در غذا دارد .
 مرگ معمولاً " بدنبال خفگی توسط سایر جوجه‌ها یا محرومیت از غذا و آب حادث میشود .
 در مرغان تخمگذار کاهش قدرت جوجه در آوری با مقادیر بیشهاده شده برای جوجه‌های گوشتی
 ممکن است اتفاق افتد .
 علائم درمانگاهی يك هفته پس از قطع مصرف دان موردنظر آر بین میروند . هیچ ضایعه‌ای در کالبد -
 گشائی مشهود نیست .

۱۱- کلرید سدیم

در همه غذاهای آماده طیور و الکترو لبتهای مختلف که برای طیور استفاده میشود ، کلرید
 سدیم یکی از اجزاء تشکیل دهنده میباشد . علائم مسمومیت افزایش ناگهانی مصرف آب و کاهش
 مصرف غذا و بدنبال آن افسردگی قابل توجه و پیشرونده است . جوجه‌ها تمایل دارند در اطراف
 آب‌خوریها که بستر در آنجا بسیار خیس میباشد جمع شوند .
 تعبیر وضعیت فیزیکی بدن ، بی اشتهائی و عدم تطابق در حرکت و علائم عمبی از روز چهارم سه
 دنبال شروع علائم ظاهر میگردد . اتساع بطنی و اشکال تنفسی نیز در بعضی از جوجه هادی شده
 میشود .

معاینه کائیدگشائی لاشه نشانگر لاغری ، خیز زیر جلدی همراه با بدون اکسودای ژلاتینی است .
 حفرات بطنی و صدري همینطور کیسه دور قلب حاوی مقادیر متغییر مایع روشن است . جهاز
 هاضمه حاوی غذای کم یا هیچ غذایی نبوده و ممکن است درجات متغییری از تورم را نشان دهد .

۱۲- سلنیوم

مسمومیت با سلنیوم در جوجه‌ها منجر به ضعف رشد شده و در مرغان تخمگذار هیچ علامتی
 از آن دیده نمیشود . مصرف مقادیر زیاد سلنیوم توسط مرغان تخمگذار منتج به تجمع بقایای آن
 در تخم مرغ میشود .
 در گله‌های مادر ، مسمومیت باعث تقلیل قدرت جوجه در آوری میشود . جنین بعلت علم توانائی
 در خروج از پوسته حدود ۱۸ تا ۱۹ روز پس از شروع دوره انکوباسیون تلف میشود .

ضایعات جنین عبارتند از وجود خیز در سر و گردن ، عدم وجود یک یا دو چشم و منقار طوطی
شکل . اثرات جوجه در آوری در مدت چند روز پس از قطع مصرف سلنیوم از بین می رود .

